

## בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 30362-02-14

ניתן ביום 30 מרץ 2014

המבקשת

זהבית תבל

-

המשיבה

גטר טק בע"מ

**בפני: הנשיא יגאל פליטמן, השופטת לאה גליקסמן, השופט אילן איטח  
נציג ציבור (עובדים) מר ישראל דורון, נציג ציבור (מעבידים) מר שלמה נוימן**

**בשם המבקשת – עו"ד מיה צחור  
בשם המשיבה – עו"ד יהושע דויטש**

חקיקה שאוזכרה:

[תקנות בית הדין לעבודה \(סדרי דין\), תשנ"ב-1991: סע' 11, 11, 11\(A\), 29\(A\), 29\(B\)](#)  
[תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984: סע' 9, 71\(A\), 75, 14, 258, 258, 258, 258, 1, 1, 1](#)  
[חוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט-1969: סע' 26\(A\)](#)

מיני-רציו:

\* את תקנה 11(A) לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין) יש לפרש באופן שהחובה הנזכרת שם מתייחסת לצירוף מסמכים המהווים חלק מהעובדות בכתב התביעה, ומסמכים אלה – להבדיל ממסמכים שערכם ראייתי בלבד – יש להזכיר ולצרף לכתב התביעה.

\* עבודה – בית-הדין לעבודה – סדרי דין

בר"ע על החלטת ביה"ד האזורי, בה הורה למבקשת לפרט בכתב התביעה "מהם המסמכים עליהם היא נסמכת ובכלל כך הקלטות ותמלילים" וכן הורה על צירוף המסמכים המפורטים. השאלה היא כיצד יש לפרש את הוראת תקנה 11 לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין) בדבר חובת התובע לפרט ולצרף לכתב התביעה את אותם מסמכים עליהם הוא נסמך, והאם בגדר אלה באים גם הקלטות ותמלילים.

ביה"ד הארצי לעבודה (השופט א' איטח, הנשיא י' פליטמן והשופטת ל' גליקסמן) דן בבקשה כבערעור וקיבל את הערעור:

בשים לב ל"הגיון" ולמבנה סדר הדין כפי שקיבל ביטוי בתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין) ובתקסד"א, ברי כי את תקנה 11 – בנוגע לתובע, ובהתאמה את תקנה 29 (ב) לתקנות בית הדין – בנוגע לנתבע, יש לפרש באופן שהחובה הנזכרת שם מתייחסת לצירוף מסמכים המהווים חלק מהעובדות בכתב התביעה, ומסמכים אלה, להבדיל ממסמכים שערכם ראייתי בלבד, יש להזכיר ולצרף לכתב התביעה.

תקנות בית הדין ותקסד"א מבחינות בין מספר שלבים דיוניים עד לבירור התובענה: א. שלב הטענות בו נדרש התובע לפרט את המידע ההכרחי לבירור התובענה: העובדות המהוות עילת התובענה, העובדות המקימות את הסמכות ואת הסעד המבוקש, והנתבע נדרש להגיב "לכל טענה שנתעוררה בכתב התביעה"; ב. שלב ההליכים המקדמיים ובכללם שלב גילוי המסמכים, במסגרתו מחויב כל צד לחשוף לפני הצד האחר את המסמכים הרלוונטיים לבירור התובענה (מסמכים מועילים ו"מזיקים"); ג. שלב הגשת הראיות.

מכאן ברור, כפי שנפסק בעניין לסרי, כי החובה לפרט את המסמכים עליהם נסמך התובע – הגם שהיא מתייחסת למסמכים בהיקף שהוא רחב מאותם מסמכים המהווים את עילת התביעה, אינה חופפת את שלב גילוי המסמכים. דהיינו, לא כל מסמך שכשיר להיכלל בשלב גילוי המסמכים בא בגדר תקנה 11.

אף ברי כי בשלב הגשת כתבי הטענות אין צורך לצרף "ראיות". תקנה 71 (א) לתקסד"א קובעת במפורש שאין לפרט בכתב הטענות, ובכלל זה בכתב התביעה, את הראיות שבאות להוכיח את העובדות הנטענות בכתב. הגם שבתקנות בית הדין אין הוראה מקבילה, הדבר נלמד מתקנה 9 לתקנות שקובעת כי כתב התביעה "לא יכיל אלא פרטים" שפורטו באותה תקנה. מטבע ההליך, ראיות לא נמנו בין הפרטים שיש לכלול. ברי שמסמכים שכל ערכם הוא ראייתי אינם באים בגדר מסמכים עליהם נסמך תובע, ותובע אינו חייב להודיע בכתב התביעה על דבר קיומם, ובהתאמה - אי איזכורם של אלה אינו מלמד על אי קיומם.

הוראת ביה"ד האזורי בנוגע לחובה לפרט "הקלטות ותמלילים" בכתב התביעה חורגת ממסגרת תקנה 11.

## פסק דין

### השופט אילן איטח

1. לפנינו בקשת רשות ערעור על החלטת בית הדין האזורי בתל אביב-יפו (השופטת קרן כהן; [סעי'ש 34571-01-14](#)), [פורסם בנבו], ובה קיבל בית הדין את בקשת המשיבה והורה למבקשת לפרט בכתב התביעה "מהם המסמכים עליהם היא נסמכת ובכלל כך הקלטות ותמלילים" וכן הורה על צירופם של המסמכים המפורטים. עם זאת, איפשר בית הדין למבקשת שלא לצרף מסמך שאינה חפצה לצרפו תוך ציון הסיבה לכך.

במקביל הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה עד למתן ההחלטה לגופה. ביום 17.2.14 ניתן עיכוב ביצוע ארעי. ביום 5.3.14 ונוכח עמדת המשיבה, עוכב ביצוע ההחלטה עד להכרעה בבקשה, ובהתאמה עוכב המועד להגשת כתב ההגנה מטעם המשיבה.

### הרקע

2. המבקשת הגישה לבית הדין האזורי תביעה ובה נטען כי קידום מועמדותה להעסקה במשיבה נפסק לאחר שהודיעה על הריונה. על רקע זאת עתרה לתשלום סכומים שונים.

3. טרם הגשת כתב ההגנה ביקשה המשיבה לחייב את המבקשת "לפעול בהתאם לס' 11 לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), תשנ"ב-1991...., להגיש בכתב [צ"ל: התביעה – א.א.]. מה הם המסמכים עליהם נסמכת התובעת בתביעתה, לרבות הקלטות, תמלילים וכל כיו"ב ולצרפם".

4. בהחלטה מיום 4.2.14 קיבל בית הדין את הבקשה והורה למבקשת כמפורט לעיל. בית הדין קבע כי לאור הוראת [תקנה 11 לתקנות בית הדין לעבודה \(סדרי דין\)](#), תשנ"ב-1991 (להלן – [תקנות בית הדין](#)), היה על המבקשת לפרט בכתב התביעה מהם המסמכים עליהם נסמכת התביעה וכן לצרפם. בית הדין קבע כי החובה [בתקנה 11](#) חלה גם על "הקלטות ותמלילים". עם זאת ועל מנת שלא לפגוע בטענות המבקשת, איפשר לה שלא לצרף מסמך שאין ברצונה לצרף, תוך ציון הסיבה לאי צירופו.

#### הבקשה וטיעוני הצדדים

5. המבקשת טענה, בין היתר, כי חיובה לפרט בכתב התביעה את ההקלטות והתמלילים שבידה חורג ממסגרת הוראת [תקנה 11 לתקנות בית הדין](#), ומהווה הקדמה של שלב גילוי המסמכים וחשיפת הראיות. לטענתה, חיובה לעשות כן יזיק לתביעתה ויתן למשיבה יתרון בלתי הוגן.

6. המשיבה סבורה כי יש לדחות את הבקשה. לענין זה נטען כי בית הדין לא חרג מהוראת [תקנה 11](#), וכי על המבקשת היה לפעול לפי מצוות התקנה ולצרף לתביעתה את המסמכים עליהם היא נסמכת, ובכלל זה הקלטות והתמלילים. עוד נטען כי מדובר בהחלטה דיונית שערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בה.

#### צירוף נציבות השוויון

7. המבקשת עתרה לצרף להליך את נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה (להלן – [הנציבות](#)). לטענתה בהליך זה מתעוררת שאלה עקרונית הנוגעת לשוויון הזדמנויות ולשאלה האם תובע בעילה שכזו צריך לגלות בכתב התביעה את הראיות המבססות את התביעה.

8. הנציבות ביקשה אף היא להביא את עמדתה בהליך, וזאת נוכח ההשלכות הרחביות הפוטנציאליות של ההליך על תביעות בגין אפליה בעבודה.

9. המשיבה מתנגדת לצירוף הנציבות, מן הטעם שהשאלה המתעוררת אינה נוגעת לשוויון בעבודה, אלא לפירוש שיש ליתן [לתקנה 11](#) בכל סוגי התביעות.

10. לאחר ששקלנו את טיעוני הצדדים באשר לצירוף הנציבות, הגענו לכלל מסקנה כי אין צורך לצרף את הנציבות, באשר השאלה המתעוררת לפנינו היא שאלה כללית של סדרי דין.

### הכרעה

11. על יסוד תקנה 82 לתקנות בית הדין, החלטנו לדון בבקשה כאילו ניתנה רשות ערעור והוגש הערעור, זאת חרף התנגדות המשיבה לכך. לא מצאנו כי זכויותיה של המשיבה נפגעו עקב קיום דיון לפי תקנה 82, וכן לא מצאנו מקום להעתר לבקשת המשיבה להשלים את טיעוניה.

12. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים אנו סבורים כי דין הערעור להתקבל בכל הנוגע לחיובה של המבקשת לפרט בכתב התביעה את דבר קיומן של הקלטות ותמלילים, ככל שהם קיימים.

13. תקנות בית הדין כוללות הוראות שונות בנוגע לאופן בו על הצדדים להגיש לבית הדין את כתבי טענותיהם, ובכלל זה כתב תביעה וכתב הגנה. סימן ב' לפרק ב' לתקנות בית הדין כולל הוראות באשר לכתב התביעה. תקנה 9 מפרטת את הפרטים שעל תובע לכלול בכתב התביעה. בין הפרטים שנדרש תובע לפרט מנויים: פרטי זיהוי; "העובדות המהוות עילת התובענה, ואימתי נולדה"; העובדות המראות שבית הדין מוסמך לדון בתובענה; הסעד המבוקש ושווי התובענה. כן מורה [תקנה 11](#) לתקנות, שכותרתה "רשימת מסמכים", כך:

"(א) **התובע ירשום בכתב התביעה או ברשימה המצורפת אליה, מה הם המסמכים שעליהם הוא נסמך בתביעתו, בין שהם ברשותו ובין שאינם ברשותו.**

(ב) **מסמך שרשם התובע כאמור בתקנה משנה (א) והוא ברשותו, יצרף העתק או תצלום שלו לכתב התביעה; אם איננו ברשותו – יציין בידי מי הוא נמצא לפי מיטב ידיעתו.**" (הדגשה הוספה – א.א.).

[תקנה 29 \(ב\)](#) מכילה ביחס לכתב ההגנה, הוראה כמעט זהה לזו של [תקנה 11](#). אלא שבמקרה של כתב ההגנה לנתבע יש רשות לפרט את המסמכים ולא חובה.

14. למה ייחשב מסמך שעליו התובע "נסמך בתביעתו", זו השאלה שלפנינו. וביתר פירוט – האם בגדרם של אותם מסמכים יש למנות גם הקלטות ותמלילים.

ההיסטוריה החקיקתית – בית הדין לעבודה והערכאות האזרחיות

15. עד שנפנה לבחינת השאלה נציין כי קדמה [לתקנה 11](#) לתקנות בית הדין, תקנה 9 לתקנות הקודמות – [תקנות בית הדין לעבודה \(סדי דין\), תשכ"ט – 1969](#)<sup>1</sup> (להלן – [תקנות בית הדין הקודמות](#)). תקנה 9 לתקנות בית הדין הקודמות כללה הוראה בנוסח זהה (כמעט) [לתקנה 11](#) לתקנות בית הדין. ההבדל היה שלפי תקנה 9 האמורה התובע לא היה מחוייב לצרף את רשימת מסמכים, אלא הוא רשאי היה לעשות כן.

16. נוסח תקנה 9 (א) לתקנות בית הדין הקודמות היה זהה לנוסח תקנה 15 [לתקנות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג – 1963](#)<sup>2</sup> (להלן – [תקסד"א הקודמות](#)). תקנה 9 (ב) לתקנות בית הדין הקודמות הוסיפה, ביחס לתקנה 15 [לתקסד"א](#) הקודמות, את החובה לצרף לכתב התביעה את המסמכים שברשימה.

תקנות בית הדין הקודמות, לא אימצו אל תוכן את הוראת תקנה 82 [לתקסד"א](#) הקודמות שהורתה כי "היה תוכנו של מסמך ענין מהותי במשפט - יש להביא בכתב הטענות את נוסח המסמך או קטעיו המהותיים או לצרפם אל כתב הטענות".

17. הנה כי כן, תקנות 15 ו-82 [לתקסד"א](#) הקודמות, כללו שתי הוראות מהותיות: [האחת](#), החובה לפרט בכתב הטענות את המסמכים שעליהם מסתמך בעל הדין בתביעתו או בהגנתו (תקנה 15); [השנייה](#), החובה לצטט או לצרף מסמך שתוכנו הוא "ענין מהותי במשפט" (תקנה 82).

החובה השנייה – החובה לצטט מסמך שתוכנו הוא ענין מהותי במשפט התייחסה למקרה בו "המסמך עצמו הוא חלק מעילת התביעה המובאת בכתב התביעה"<sup>3</sup>. צא ולמד, בגדר המסמכים הנכללים בחובה הראשונה – החובה לפרט מסמכים שעליהם נסמך תובע בתביעתו, יבואו מסמכים בהיקף רחב יותר, גם אם אינם חלק מעילת התביעה.

18. הדרא קושיא לדוכתא - למה ייחשב מסמך שעליו התובע "נסמך בתביעתו"? טרם שנשיב, נמשיך בסקירת ההתפתחות בתקנות. עם החלפתן של [תקסד"א](#) הקודמות [בתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984](#) (להלן – [תקסד"א](#)), שולבו הוראות

<sup>1</sup> ק"ת, 2440, עמ' 2088.

<sup>2</sup> ק"ת, 1477, עמ' 1869. לסקירת הוראות סדר הדין בעניין זה בתקופה שקדמה לתקסד"א הקודמות ראו: ע"א 127/60 "שרונה" מושב עובדים בע"מ נגד שמואל וציפורה שיינברג, פ"ד יד' 2191 (30.11.1960).

<sup>3</sup> ש. זוסמן, [סדרי הדין האזרחי](#) (מהדורה שביעית, 1995) בעמ' 174.

תקנות 15 ו- 82 לתקסד"א הקודמות [בתקנה 75](#) לתקסד"א, ונשמרה האבחנה בין מסמכים עליהם נסמך התובע<sup>4</sup> לבין מסמכים שהם ענין מהותי במשפט. [תקנה 75 לתקסד"א](#) בנוסחה המקורי קבעה כך:

**"(א) בעל דין ירשום בכתב טענותיו, או ברשימה המצורפת אליו, מה הם המסמכים שעליהם הוא מסתמך, בין שהם ברשותו ובין שאינם ברשותו.**  
**(ב) היה תוכנו של מסמך ענין מהותי במשפט, יש להביא בכתב הטענות את נוסח המסמך או קטעיו המהותיים או לצרפם אל כתב הטענות."**

19. עם החלפתן של תקנות בית הדין הקודמות בתקנות הנוכחיות הוחלפה תקנה 9 לתקנות בית הדין הקודמות [בתקנה 11](#) לתקנות בית הדין. תקנה 11 לא הלכה בתלם של [תקנה 75 לתקסד"א](#) בנוסחה המקורי, במובן זה שחובת הציורף של המסמכים לא חלה רק על מסמך שתוכנו ענין מהותי במשפט, אלא על כלל המסמכים עליהם נסמך התובע בתביעתו.<sup>5</sup>

20. בשנת 2006 תוקנה [תקנה 75 לתקסד"א](#)<sup>6</sup>. הנוסח המתוקן הורה כך **"בעל דין ירשום בכתב טענותיו, או ברשימה המצורפת אליו, מה הם המסמכים שעליהם הוא מסתמך, ויצרפם לכתב הטענות"**. דהיינו, מתקין התקנות זנח את האבחנה בין מסמכים עליהם נסמך תובע בתביעתו – ולגביהם היתה רק החובה לפרטם, לבין מסמכים שהם ענין מהותי במשפט – ולגביהם היתה החובה לצטט מהם או לצרפם. מתקין התקנות התייחס למסמכים בהיקף הרחב יותר – אלה עליהם נסמך התובע בתביעתו. לגבי אלה נקבע כי התובע יצרפם.

21. השאלה אילו הם המסמכים שיחשבו לכאלה עליהם נסמך תובע בתביעתו עוררה קשיים, ודאי נוכח הוראה אחרת בתקסד"א – [תקנה 71 \(א\)](#), ובה נקבע כי **"כתב טענות יכיל את הרצאת העובדות המהותיות בלבד, שבעל הדין מסתמך עליהן בתביעתו או בהגנתו, לפי הענין, אך לא את הראיות הבאות להוכיח אותן"**. שאלת פירושה של [תקנה 75 לתקסד"א](#) כנוסחה בשנת 2006 הגיעה לבית משפט העליון בפרשת **לסרי**<sup>7</sup>, וכך נפסק מפי השופט גרוניס, כתוארו אז:

<sup>4</sup> מטעמי נוחות נתייחס בפסק הדין לתובע, הגם שבתקסד"א ההוראות חלות גם על הנתבע.  
<sup>5</sup> על ההקבלה שבין תקנה 11 לתקנות בד"ע לבין תקנה 75 לתקסד"א ראו: [ע"ע \(ארציל\) 283/07 יוסי משה – רשות העתיקות](#), [פורסם בנבו] (24.12.07).

<sup>6</sup> ק"ת 6490, בעמ' 834.

<sup>7</sup> [רע"א 8278/08 מדינת ישראל-משטרת ישראל נ' יגאל לסרי](#), [פורסם בנבו] (30.11.08).

"הדרישה שבתקנה 75 בנוסחה זהיום (בעקבות תיקונה בשנת 2006: ק"ת 6490, תשס"ו (14.6.2006) עמ' 834) מטילה חובה מקיפה יותר מאשר בעבר על בעל דין. לא רק שחובה לצרף כל מסמך מהותי, כפי שהיה בעבר, אלא חובה לצרף כל מסמך שבעל הדין מסתמך עליו בכתב הטענות. כידוע, הדרישה לצירוף מסמך מהותי משמעה חובה לצרף מסמך שמהווה בעצמו חלק מעילת התביעה המובאת בכתב התביעה (לגבי החובה שהוטלה בעבר והשאלה מהו מסמך מהותי, ראו יואל זוסמן סדרי הדין האזרחי 174 (מהדורה שביעית, 1995)). התיקון של תקנה 75 גרם לכך שבמידה מסוימת נשתבשה הפרדה בין שלב כתבי הטענות לבין השלב של הליכים מקדמיים וקדם משפט (ראו, דודי שוורץ סדר דין אזרחי 323 (2007)). מכל מקום, ברור שאין חפיפה בין החובה שבתקנה 75 לצרף כל מסמך עליו מסתמך בעל דין בכתב הטענות לבין הליכי הגילוי והעיון שבתקנות 112-118 לתקנות סד"א. אף אם נפרש את החובה לצרף מסמכים שבתקנה 75 בצורה מרחיבה, הרי אין בעל הדין שהגיש את כתב הטענות חייב כיום לצרף לכתב הטענות מסמכים שברשותו ובשליטתו ואשר עשויים לסייע לצד שכנגד. לעומת זאת, חובת הגילוי כאשר ניתן צו גילוי לפי תקנה 112 לתקנות סד"א משתרעת לא רק על מסמכים שעשויים לסייע לבעל הדין שהצו ניתן נגדו, אלא גם על מסמכים שעשויים לעזור לצד שכנגד (ראו, למשל, [ע"א 27/91 קבלו נ' ק' שמעון, עבודות מתכת בע"מ, פ"ד מט\(1\) 458, 450 \(1995\)](#)). ההבדל בין חובת הצירוף שבתקנה 75 לבין חובת הגילוי מכוח צו שיפוטי לפי תקנה 112 מביא לכך שגם אם בעל דין מקיים במלואה את הדרישה שבתקנה 75, לא ייתר הדבר את הצורך בהליכי גילוי ועיון."

22. עמדת בית המשפט העליון לפיה [תקנה 75](#) גרמה במידה מסוימת לשיבוש הפרדה בין שלב כתבי הטענות לבין שלב ההליכים המוקדמים הביאה את מתקין התקנות לתקן שוב את [תקנה 75](#). החל מיום 21.12.13 מורה [תקנה 75](#) כך:

"בעל דין יצרף לכתב טענותיו העתק של כל מסמך הנזכר בו, זולת אם אינו מצוי ברשותו או בשליטתו."

בדברי ההסבר לתקנות נכתב כך<sup>8</sup>:

"תקנה 75 [לתקנות סדר הדין האזרחי](#), התשמ"ד-1984 בנוסחה זהיום קובעת כי "בעל דין ירשום בכתב טענותיו, או ברשימה המצורפת אליו, מהם המסמכים שעליהם הוא מסתמך ויצרפם לכתב הטענות". לאור העובדה שעלו שאלות בנוגע לפרשנות התקנה, ויש המפרשים את התקנה כך שיש לצרף לכתב הטענות את כל המסמכים הנוגעים לעניין הנדון, מוצע לתקנה כך שיובהר שיש לצרף רק את המסמכים המוזכרים בכתב הטענות. אף בית המשפט העליון (ראה: [רע"א 8278/08](#) מדינת ישראל-משטרת ישראל נ' לסרי, פסקה 3, פורסם בנבו) נדרש לסוגיה בענין גבולות תקנה 75 וכך קובע לאמור:

<sup>8</sup> <http://index.justice.gov.il/Units/YeutzVehakika/NosimMishpatim/Global-דברי%20הסבר%20לתקנות%20סדר%20הדין%20האזרחי-%20doc%20תיקון%20תקנה%2075,%2020198,%2020467,%2020482%20והוספת%20תקנה%20503%20א.>

.....  
 נמצא, שבעוד תקנה 112 מחייבת את בעל הדין לגלות לצד שכנגד את כל המסמכים הנוגעים לעניין הנדון- בין אם הוא מבקש להסתמך עליהם ובין אם לאו, בין אם הם מועילים לטענותיו ובין אם הם "מזיקים" להן- תקנה 75 מחייבת את בעל הדין לצרף לכתב הטענות רק את המסמכים הנזכרים בו."

23. לפי [תקנה 75 לתקסד"א](#) יש לצרף לכתב התביעה כל מסמך הנזכר בו. נדגיש כי את הוראת [תקנה 75 לתקסד"א](#) יש לקרוא ביחד עם הוראות נוספות בתקסד"א - [תקנה 9](#) שקובעת כי בכתב התביעה יפורטו העובדות העיקריות המהוות את עילת התובענה, ותקנה [71 \(א\)](#) שקובעת כי כתב טענות יכול את הרצאת העובדות המהותיות בלבד, שבעל הדין מסתמך עליהן בתביעתו או בהגנתו, לפי הענין, אך לא את הראיות הבאות להוכיח אותן. השילוב של אותן הוראות מביא לתוצאה לפיה, במקרה של [תקסד"א](#), בכתב התביעה יש להזכיר את המסמכים המהווים חלק מהעובדות בכתב התביעה, ומסמכים אלה, להבדיל ממסמכים שערכם ראייתי בלבד, ממילא יש גם לצרף.

24. טרם שנחזור [לתקנה 11 לתקנות בד"ע](#) נזכיר שתי תקנות נוספות בתקסד"א, שמכילות הוראות דומות:

האחת, הוראת [תקנה 214ח' לתקסד"א](#). מדובר בתקנה המצויה בפרק טז'[1 לתקסד"א](#) – שעניינו תובענות בסדר דין מהיר. וכך קובעת התקנה, שכותרתה "גילוי מסמכים מוקדם":

"(א) לכתב טענות בתובענה בסדר דין מהיר יצרף בעל דין רשימה של המסמכים הנוגעים לענין הנדון, המצויים או שהיו מצויים ברשותו או בשליטתו, ושאותרו על ידו לאחר חקירה ודרישה.  
 (ב) היה המסמך מצוי ברשות מגיש כתב הטענות, יצרף העתק או תצלום שלו לכתב הטענות; לא היה המסמך מצוי ברשותו, יציין בתצהיר בידי מי, למיטב ידיעתו, הוא מצוי.  
 (ג) הוראות פרק ט' לא יחולו על תובענות בסדר דין מהיר, למעט תקנות 102, 103 ו-119, בשינויים המחויבים; לא צירף בעל דין מסמך כאמור בתקנת משנה (ב), תחול לגביו תקנה 114א, בשינויים המחויבים."

מלשון התקנה, מכותרתה, כמו גם מתכלית הדיון המהיר עולה כי רשימת המסמכים בה היא עוסקת חורגת מהמסגרת הקבועה [בתקנה 75 לתקסד"א](#) ממנה ינקה [תקנה 11 לתקנות בית הדין](#). כך למשל, עוסקת התקנה במסמכים "הנוגעים לענין הנדון" שהיא רחבה יותר מההגדרה [בתקנה 11 לתקנות בית הדין](#), וכן כוללת



התקנה הפניה לתקנה 114א' לפיה מסמך שלא צורף לא ניתן יהיה להגישו כראיה, אלא ברשות בית המשפט.

השניה, הוראת [תקנה 258ט'](#) לתקסד"א. מדובר בתקנה המצויה בפרק כ"ו לתקסד"א – שעניינו תובענות בבית המשפט למשפחה. וכך קובעת התקנה, שכותרתה "גילוי מסמכים מוקדם":

- "(א) לכתב טענות יצרף בעל דין רשימת מסמכים שעליה נסמך כתב הטענות, בין שהם ברשותו ובין שאינם ברשותו.  
 (ב) מסמך כאמור בתקנת משנה (א) המצוי ברשותו של מגיש כתב הטענות, יצורף העתק או תצלום שלו לכתב הטענות, ואם אין הוא מצוי ברשותו, יציין בתצהיר המאמת את כתב הטענות בידי מי, למיטב ידיעתו, הוא מצוי.  
 (ג) לא צירף בעל דין מסמך כאמור בתקנת משנה (ב), תחול תקנה 114א.  
 (ד) הוראות פרק ט' בענין גילוי מסמכים לא יחולו על תובענות בעניני משפחה."

גם במקרה זה, כמו בתובענות בסדר דין מהיר, סטה מתקין התקנות מסדר הדין הרגיל<sup>9</sup>. כך למשל, [תקנה 258ח'](#) לתקסד"א קובעת שלכל כתב טענות יצורף תצהיר. במסגרת מגמה זו כמעט ואוחד שלב כתבי הטענות ושלב גילוי המסמכים<sup>10</sup>.

#### פירוש [תקנה 11](#) לתקנות בית הדין

25. משתם מסענו בנבכי התיקונים השונים ב[תקסד"א](#), חוזרים אנו לשאלה - כיצד יש לפרש את הוראת [תקנה 11](#) לתקנות בית הדין בדבר החובה של תובע לפרט ולצרף לכתב התביעה את אותם מסמכים עליהם הוא נסמך, והאם בגדרם של אלה באים גם הקלטות ותמלילים?

26. לטעמינו בשים לב ל"הגיון" ולמבנה סדר הדין כפי שקיבל ביטוי בתקנות בית הדין וב[תקסד"א](#), ברי כי את [תקנה 11](#) לתקנות בית הדין – בנוגע לתובע, ובהתאמה את [תקנה 29 \(ב\)](#) לתקנות בית הדין – בנוגע לנתבע, יש לפרש באופן שהחובה הנזכרת שם מתייחסת לצירוף מסמכים המהווים חלק מהעובדות בכתב התביעה, ומסמכים אלה, להבדיל ממסמכים שערכם ראייתי בלבד, יש להזכיר ולצרף לכתב התביעה. ואלה טעמינו בתמצית:

<sup>9</sup> בע"מ 8339/06 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו] (4.1.07).

<sup>10</sup> על ייחודו של ההסדר הדיוני בביתהמשפט למשפחה, על הקושי המתעורר נוכח הסדר זה ועל הצורך בקיומו של הליך גילוי מסמכים גם בתובענות בבית משפט למשפחה ראו: בע"מ 4738/13 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו] (3.9.13).

א. תקנות בית הדין, כמו גם [תקסד"א](#), מבחינות בין מספר שלבים דיוניים עד לבירור התובענה: הראשון, שלב הטענות בו נדרש מן הצד האחד - התובע לפרט את המידע ההכרחי לבירור התובענה: העובדות המהוות עילת התובענה, העובדות המקימות את הסמכות ואת הסעד המבוקש, ומהצד השני נדרש הנתבע להגיב "**לכל טענה שנתעוררה בכתב התביעה**" ([תקנה 29 א](#)) לתקנות בית הדין; השני, שלב ההליכים המקדמיים ובכללם שלב גילוי המסמכים, במסגרתו מחוייב כל צד לחשוף לפני הצד האחר את המסמכים הרלוונטיים לבירור התובענה – הן מסמכים מועילים והן מסמכים "מזיקים"; השלישי, שלב הגשת הראיות.

ב. מכאן ברור, כפי שנפסק בעניין **לסרי**, כי החובה לפרט את המסמכים עליהם נסמך התובע – הגם שהיא מתייחסת למסמכים בהיקף שהוא רחב מאותם מסמכים המהווים את עילת התביעה, אינה חופפת את שלב גילוי המסמכים. דהיינו, לא כל מסמך שכשיר להכלל בשלב גילוי המסמכים בא בגדרה של [תקנה 11](#) לתקנות בית הדין.

ג. זאת ועוד, ברי כי בשלב הגשת כתבי הטענות אין כל צורך לצרף "ראיות". [תקנה 71 א](#)) [לתקסד"א](#) קובעת במפורש שאין לפרט בכתב הטענות, ובכלל זה בכתב התביעה, את הראיות שבאות להוכיח את העובדות הנטענות בכתב התביעה. הגם שבתקנות בית הדין אין הוראה מקבילה [לתקנה 71 א](#)). הדבר נלמד מתקנה 9 לתקנות בית הדין שקובעת כי כתב התביעה "**לא יכיל אלא פרטים**" שפורטו באותה תקנה. מטבע ההליך, ראיות – לא נמנו בין הפרטים שיש לכלול בכתב התביעה. ברי שמסמכים שכל ערכם הוא ראיתי אינם באים בגדרם של מסמכים שעליהם נסמך תובע, ותובע אינו חייב להודיע בכתב התביעה על דבר קיומם, ובהתאמה - אי איזכורם של אלה אינו מלמד על אי קיומם.

27. מן המקובץ עולה כי את [תקנה 11 א](#)) לתקנות בית הדין יש לפרש באופן שהחובה הנזכרת שם מתייחסת לצירוף מסמכים המהווים חלק מהעובדות בכתב התביעה, ומסמכים אלה, להבדיל ממסמכים שערכם ראיתי בלבד, יש להזכיר ולצרף לכתב התביעה.

מן הכלל אל הפרט

28. במקרה שלפנינו הורה בית הדין האזורי למבקשת לפרט בכתב התביעה מהם המסמכים עליהם נסמכת התביעה וכן לצרפם. הוראה זו היא חזרה על לשון התקנה, ולכן אין בה כל קושי. אלא שבית הדין האזורי הוסיף והורה למבקשת להתייחס גם אל "הקלטות ותמלילים". מכאן, שככל ששיחה הוקלטה מחוייבת המבקשת לפרט את דבר קיומה של ההקלטה ולצרפה לכתב התביעה (עם תמלילה), וככל שלא צורפה הקלטה – ניתן יהיה להסיק כי שיחות המוזכרות בכתב התביעה לא הוקלטו.

29. לטעמינו הוראת בית הדין האזורי בנוגע לחובה לפרט "הקלטות ותמלילים" בכתב התביעה חורגת ממסגרת [תקנה 11](#) לתקנות בית הדין. שכן, מדובר בחובה לצרף ראייה על דבר קיומה של איזו מהשיחות הנזכרות בכתב התביעה. ההקלטות, ככל שקיימות, להבדיל מהשיחות עצמן, אינן מהוות חלק מהעובדות עליהן נסמכת המבקשת בתביעתה, ולכן אין חובה לפרט אותן בכתב התביעה ואין חובה לצרפן.

הדבר נלמד בהיקש מהאופן בו התייחס בית המשפט העליון בפרשת **שרונה**, לענין ההבדל בין הסכם בכתב לבין הסכם בעל פה לצורך החובה לצרף את ההסכם לכתב התביעה, וכך נפסק מפי השופט זוסמן:

**"כתב-תביעה בו סתם התובע ולא פירש אם נעשה ההסכם בכתב או בדיבור פה, אינו תקין, ובית-המשפט יחייב את התובע המצאת פרטים בהתאם לתקנה 110.**

**הסתמך התובע על הסכם בכתב כיסוד מיסודות העילה, ממילא יוצא, כי המסמך הוא מהותי, והתובע חייב לנהוג לגביו על-פי תקנה 118. לעומת זה, כאשר הסכם בעל-פה משמש עילת תביעה, אך בידי התובע מצוי מסמך המעיד על עשיית ההסכם, כגון מכתב שנשלח לאחר עשיית ההסכם, ובו הודאה, המסמך אינו מהותי לענין התקנות 104 ו-118; העילה נולדה בלעדיו ולפניו, והמסמך משמש רק הוכחה. תרופתו של הנתבע החפץ לדעת, באלו מסמכים יוכיח התובע את תביעתו, היא: לבקש על גילוי מסמכים."**

#### טרם נעילה

30. אכן הכלל הוא שערכאת ערעור אינה ממחרת להתערב בהחלטות דיוניות של הערכאה הדיונית<sup>11</sup>. במקרה זה בו נדון לראשונה<sup>12</sup> הפירוש של [תקנה 11](#) לתקנות בית הדין מצאנו כי יש הצדקה להתערב בהחלטות בית הדין האזורי. שוכנענו,

<sup>11</sup> דב"ע (ארצי) נד/4-16 בנק איגוד לישראל בע"מ - ההסתדרות הכללית, [פורסם בנבו] פד"ע כז 255 (1994); דב"ע (ארצי) נז/3-102 דבורה נבות-פיקל - מרדכי ריכטר, [פורסם בנבו] פד"ע לב 460 (1997); ע"ע (ארצי) 64/10 מזינת ישראל - דניאל צברי, [פורסם בנבו] (2010).

<sup>12</sup> תקנה 11 לתקנות בד"ע אוזכרה בענין **יוסי משה**, וממש לאחרונה אף בענין **קובלקובסקי** (ע"ע (ארצי) 62411-10-13 ויקטור קובלקובסקי - י.מ. ניהול ואחזקות חדרה בע"מ, [פורסם בנבו] (4.2.14); אלא שבאותם מקרים לא נדונה שאלת הפירוש שיש ליתן לתקנה 11.

כמצוות סעיף [26 \(א\)](#) [לחוק בית הדין לעבודה](#), התשכ"ט – 1969, כי "אם הערעור על ההחלטה יידון במסגרת הערעור על פסק הדין ולא באופן מיידי, יהיה בכך כדי להשפיע באופן ממשתי על זכויות הצדדים או שעלול להיגרם לצד להליך נזק של ממש, או שעלול להתנהל הליך מיותר או בדרך שגויה".

31. המבקשת, ואחריה גם המשיבה, הרחיבו בטיעוניהם למחוזות שאין לנו צורך לנדוד אליהם, ולפיכך גם לא מצאנו לנכון להתייחס לטענות אלה.

### סוף דבר

32. החלטת בית הדין האזורי מיום 4.2.14 המחייבת את המבקשת לפרט קיומם של הקלטות ותמלילים מבוטלת. המבקשת תגיש לבית הדין האזורי רשימה של מסמכים עליהם המבקשת נסמכת, קרי – מסמכים המהווים חלק מהעובדות מושא כתב התביעה, להבדיל ממסמכים שהם רק ראיה לעובדות הנטענות, דוגמאת הקלטות ותמליליהן. ככל שאין בידי המבקשת מסמכים שיש לכלול ברשימת המסמכים כאמור [בתקנה 11](#) – תגיש הודעה מתאימה לבית הדין. הודעת המבקשת, תוגש תוך 15 ימים ממועד קבלת פסק דין זה.

33. לאור התוצאה, המשיבה תשלם למבקשת שכר טרחת עו"ד בסך של 3,000 ₪, תוך 30 ימים ממועד קבלת פסק הדין.

ניתן היום, כ"ח אדר ב תשע"ד (30 מרץ 2014) בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

אילן איטח,  
שופט

לאה גליקסמן,  
שופטת

יגאל פליטמן,  
נשיא, אב"ד

מר שלמה נוימן,  
נציג ציבור (מעבידים)

מר ישראל דורון  
נציג ציבור (עובדים)

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

יגאל פליטמן 54678313-/  
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה